

MAZÁN TŰL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre 10 k.
Három évre 28 k.
Helyben kézhez hordva:
Egy évre 20 k.
Három évre 5 k.
Védőpostán szállítva:
Egy évre 24 k.
Három évre 6 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétévi ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 278. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 december 5.

Ideálizmus és mammonimádás.

Halász Gyula beszéde a Kath. Népszövetség ünnepélyén.

A nagy idők alkalmasak arra, hogy nagy embereknek kiváló tulajdonságaik érvényesüljenek, másrészt azonban ez a világfelforgató vihar a nemzetek tengerében felzárva veti a salakot és az is érvényesül. Ebben a világháborúban különösen egy kultusz az, amely romboló erejével az emberiség nagy tömegét ragadta magához, ez a mammonimádás. Mammon, szentírás kifejezés, nevezhetjük birtágyúnak, kapcsiságnak, az anyagi dolgok, a pénz tulajdonság szeretőinek.

A harc nemcsak a haraktereken dől, hanem itthon is, de itthon a gazdasági téren a háború első: mindenki háborúja mindenki ellen, mint volt az állatvilágban az állatvilág megteremtése után.

A népek milliói sóvárogva néznek most a karácsony közeléértől azon jászoly felé, melyben a béke fejedelmé születik. A szentvédő milliók sápadt vágyától busan derangó esti órában adventi kórus hangját hallják és a világ minden sarkából az imák próce s ója halad lélekben a betlehemi jászoly felé. Világtalan, sötét szobákban anyák ülnek a ruha és cipőzsora hidegétől megdermedt tagokkal és várják a nagy szót: Békeség a földön a jóakaratu embereknek. De hát hol vannak a jóakaratu emberek?

Az anyag világa óriási hatalmat képvisel és ez a hatalom a természet királyát az embert iparkodik hatalmába keríteni. Beszél eszéhez, beszél akaratahoz, beszél érzéseihez, különösen szeméhez, mindenütt bekapogtat, hogy elérje célját és vágyat keltsen a szívben a föld kínosai után.

Mivel az érzékek közül a szem van hivatalos értékelni a föld kínosait, ezért a szebbítés a rendetlen vágyat a föld kínosai után szemek kívánságának nevezi.

A mikor a cserekereskedés volt csak az emberiségben kifejlődve és a föld értékeinek nem volt hivatalos képviselője, nem volt kialakult pénzérték, a mammon ereje nem lehetett oly erős mint ma, midőn a hivatalos érték a pénz gyakorolja ezt a csodálatos varázserőt, kifejti azt a bűvös vonzást: a

mammonizmust, mert minden más anyagi dolog pénzen szerezhető meg. Innen van a pénz: a mammon hatalma és innen ered a közmondás: pénz kormányozza a világot. Ha pénzen semmit sem lehetne megszerezni, oda volna a hatalom.

Mivel azonban pénzen nemcsak anyagi szükségleteit szerezheti meg az ember, hanem minden élvezetet is megkaphat, ezért a pénz maga: az összaszűrt élvezet és ezért vonzza az emberi szívet. A mammonimádás gyökere tehát az érzéki élvezetben van.

Mivel tele vagyunk anyagi szükségletekkel és ezt csak pénzen szerezhetjük meg, mindenki kénytelen értéket tulajdonítani a pénznek.

Itt kezdődik az emberi lélek veszedelme: hatalommá lesz a pénz birtokosának kezében, egy trónt állít fel az emberi lélekben a maga részére és hatalmába keríti a lelket, úgy hogy az illető csak azt kezdi becsülni, a mi pénzért kapható és az ember nem ura lett a pénznek; hanem szolgálja a pénznek.

Az első eredmény lesz a lélekben bizonyos elégedettség és ezzel már kezdi faragni az illető a bálványt, mely előtt le fog borulni.

Az erkölcsi elvek háttérbe kezdenek szorúlni és a rendetlen kíváncsiságok ezrei merülnek fel, melyeket nem lehet kielégíteni soha. Az élvezetvágy háttérben ott látjuk a könnytergetést és esséleg a vértengert. Ez a mammonizmus uralma.

Felmerül előttem a pogány Róma képe. Tiberius megbascolt a világgal, félrehozva Capri szigetére s ott dőzött. Róma, mely egyesítette az egész földkerekséget s felette nem uralkodott semmi, csak az élvezetvágy. Jugurtha megvette Rómát s hazatérve, visszahozta Rómára s így szólt: Nyomorult város, mely eladná magát, ha vevője akadna! Legjobbjai is eladók. Ennek a világnak fel fogása volt ez, melyet legnagyobb vigjáték-irója, Plautus így fejezett ki: Ne adj a szegénynek, mert csak élteinek nyomorúságát

hosszabbítod meg. Vergilius azt tartja férfidősnak, aki el tudja ölni szívében a szánalom érzetét.

Ha keressük a háború okát, feltaláljuk a mammonizmust, habár határkiigazításról, a nemzetek jogáról, szent önzésről beszélnek, mindez csak a mammonizmus leple. A semleges országok a jog és az igazság leple alatt jó pénzért ellátják ellenségeinket lőszerezéssel és elelemmel s így beálltak ők is a mammonimádók közé.

Azt mondják, ez a háború rontja a katonák erkölcsi életét. Nem lesz előttük az életnek becsé. A szörnyűségek láttára elfáulnak, a személy- és vagyonbiztonság meggyengül, a vagyon elleni bűntettek száma megsaporodik. Tulzott aggodalmak.

Azok az emberek, akik ott éltek anyanyiszor kockáztatják értük, teljesíteni fogják kötelességüket itthon, a békében is. Azok az ezrek, akik ott ontják véréket, a békében is folytatni fogják a gazdasági háborút. Mert azzal tisztában kell lennünk, hogy a háború után itt még mindig nem lesz békénk azoktól, akik itthon most folytatják az itthon levőket. Kérdés, mikor fogjuk ezekkel megkötni a békét.

Ezek megalakították maguk között a kartelleket, a trösztöket, ez egy áttörhetetlen front. Ezek ellen kell nekünk most itthon védekeznünk, s ha a szorongatásra feljajdulunk, akkor ezek vállvonogatva mondják: hje, ez a háború! Így dől itt az általános, gazdasági háború. A pénz hatalma, a kapcsiság megfertőzte a gyarost, a nagy iparost, a kereskedőt, behatolt a falvakon a szegény parasztok házaiba s általános nemzeti serevensétlenség lett.

Hogy fogják ezek megszokni a békét, mikor arról lesz szó, hogy tisztességesen kell kiszolgálni bennünket s vissza kell szorítani kapcsiságukat.

Ideálizmus és mammonizmus uralma. De ha ideálizmusról akarok szólni, ez nem lehet más, mint a keresztény elvek és felfogás uralma. A keresztény középkor a munkát piedesztálra emelte és polgárjogot szerzett nekik, mert az egyház a munkát tiszteltben tartotta mindig. A középkor üldözte azt, aki nem produktív uton akart vagyonhoz jutni, s így nem is tette lehetővé roppant vagyonok keletkezését, de a tisztességes megélhetést lehetővé tette s ápolta a szegények kultuszát.

A munka, küzdelem a természet erői

Ez évi nagy karácsonyi eladásomat hétfőn, e hó 4-én megkezdtem.

A raktáron lévő összes batiszt-, selyem és szövetbluzok, pongyolák és juponok, kötények, csipkegallérok olcsó áron lesznek elárusítva.

Nagy választék finom gyapjú szövetekben, mosó kelmék és costum bársonyokban. Ruha selymek és szőrmékben. Kézimunka különlegességek. Fehérneműek, gallér, kézelők, nyakkendők.

CZILLÉR IMRE nagyáruháza.

vel, amiket meg kell hódítani s a munka eredménye a vagyon, melynek becsét a munka adja meg, mely megszerezte. Ennek védelme a tizparancsot tilalma: ne bántsd, ne kívánd a másét! A mammon uralmának akarta elejét venni ezzel az Ur s ezt a parancsot erősítette meg később Jézus, ki arra buzdít, hogy ne szerezzünk kincseket, melyeket a rozsdá s a moly megemészti.

Egyes emberek anyagi kulturájáról beszélnek. Aldás ez, de nagyobb értékű ennél a szellemi kultúra, de mindkettő csak relatív jó. Az erkölcsi kultúra a legfontosabb s ez nincs kötve se anyagi, se szellemi kulturához s megszereshető mindenki által. Az Ur Jézusnak feltették a kérdést, hogyan lehetne összeegyeztetni az anyagi kulturát az erkölcsi kultúrával s erre mondta Jézus: senki két urnak nem szolgálhat, nem lehet Istennek és a mammonnak szolgálni. És a farizeusok mit felelték erre. Nevették. Ez a mai társadalmunk képe. A kielégített mammon imádók a markukba nevetnek. Nevetnek akkor is, mikor a vériszenger árad körülük és a könny tengeré. A szegények szenvedésén, mikor elvesztett szeretteiket siratják az elhagyottak: ez a társadalom nevet és nevet.

Egyesült csapataink döntő győzelme Oláhországban.

Berlin, december 4. A nagyhatalmasok jelentései:

Mackensen vezértábornagy hadseregcsapata. December 3-ika az Argessel menti csatában maghozta a döntést. **Győztünk.** Falkenhayn gyalogsági tábornok hadseregének hadműveleteit, melyeket november közepén a turgusieri győzelmes csata vezetett be, valamint a Duna északi partjára átkelt német, bolgár és ottomán haderők küzdelmeit siker koronázta. A Kosch gyalogsági tábornok vezetése alatt harcoló és Szisztov felől jövő dunai hadsereg, Kühne altábornagynak a nyugati Oláhországból Krojova felől előrenyomuló hadseregcsapata Krast von Dalmensingen altábornagynak súlyos harcok után az Argessel menti hadseregből kilépett csoportja és a Morgen altábornagy parancsnoksága alatt Campolung felől előretörő német és osztrák magyar csapatok a Duna és a hegység között egyesültek. A balszárny tegnap elfoglalta Targovistet, Krast von Dalmersingen altábornagy csapatai Pitesi felől folytatták győzelmi menetüket, teljesen szétverték az első román hadsereget és annak maradványait Bitun a Bukarestből Campolungba és Pitestibe vezető vasutvonalak elágazási pontján át a Schmied von Koobelsdorf altábornagy vezetése alatt álló vitéz 41. gyaloghadosztály karjaiba kergették. Az Argessel balpartán Bukaresttől északnyugatra és nyugatra a harc sikeresen tovább haladt. A vártól délnyugatra visszavetítettük a Niaslovon át az Argessel felé a románokat, kiknek a kezünk közé jutott, parancsuk szerint az volt a szándékuk, hogy a dunai sereget elkerítve megverjék, míg északi szárnyuk, az első román hadsereg helyt áll. Bukaresttől délre erős román orosz támadásokat kellett elhárítanunk. Az ellenségre itt is súlyos vereség várt.

Lovasságunknak és repülőinknek sikerült a román hadsereg hátában a vasuti vonalat megszakítani. Csapataink magatartása győzelmes harcokban minden dicsőre tet felülmúl. Menetteljesítményeik hatalmas

sak voltak. Az ország gazdagsága és a kezünk közé került megrakott élelmiszeri jószágok megkönnyítik csapataink ellátását.

A román hadsereg a legsúlyosabb veres veszteségeket szenvedte.

Az előző napokon ejtett foglyok ezreinek száma több mint 8000 ról szaporodott.

A zsákmányolt tábori felszerelések és mindennemű hadianyag mennyisége át sem tekinthető. A dunai hadseregnél 35 ágyú, Bitunál 13 vasuti mozdony és sok vasuti kocsi került kezünkbe.

A hadműveletek természetesen haladnak előre. Új harcok előtt állunk.

Ludendorff, első főszállásmeister.

Döntő győzelem az Argesselnél.

Targovisteát elfoglaltuk.

Keleti harctér. Budapest, dec. 4. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadseregcsapata. Az Argessel melletti csata döntő fontosságú győzelemmel végződött. Az Argessel alsó folyásánál a dunai hadsereg előretörését a románoknak és szövetségeseiknek nagy reménykedésekkel kísért nagy ellentámadása sem tudta megakadályozni. Az ellenséges támadó csoportot Dragonescótól északkeletre megállítottuk és átkezelő előrenyomulással a Niaslovon át visszavetítettük. E harcokban német, bolgár és ottomán csapatok oldalán osztrák magyar vadászok és ütegek is részt vettek.

Ezzel egyidőben Bukaresttől nyugatra egy hadseregcsapata kiküzdötte az átkelést az Argessel folyón. Ez a csoport tegnap Bitunig nyomult előre és itt fogadta a románokat az első román hadseregnek, amelyet Krast von Dalmensingen altábornagy osztrák magyar és német csapatai előző nap Pitestől délkeletre visszavertek. Erős román osztagokat megsemmisítettünk, tovább északra a szövetségeseik elfoglalták Targovisteát. A Kis-Oláhországban annakidején elvágott román csapatrészek minden oldalról folytonosan hajszolva, apránként felmorzsolódtak. A duni ut szabad. A rendkívüli gazdag zsákmányt még megközelítő pontossággal sem lehet megállapítani. Óráról órára növekszik.

József főherceg vezérezredes hadseregharcvonalai. Amíg így az oláh síkságon ellenfeleinknek legujabb szövetséges társát döntően megverjük, addig az oroszok hasztalanul erőlködtek azon, hogy Arz és Kovess tábornok osztrák magyar csapatával szemben olyan eredményt érjenek el, mely Romániára is visszahatna, bárha a tengermentesítő kísérletek nincsenek még befejezve.

Tegnap a Kárpátokban az orosz támadások lanygulása is azt mutatta, hogy a kiemelt és erősen megvált ellenség sürgős harci szünetre szorul. Csupán a felső Strotusz völgye mindkét oldalán folytatták az oroszok változatlan heveséssel támadásaikat. Helyenkint tiszser is megújították rohamaikat, de a harcok jelentéktelen hullámszerűsége miatt eltekintve mindenütt visszavertük őket.

Ennek a szakasznak a déli részén ismét elragadtunk az ellenség kezéből egy magaslatot, melyet nemrég veszítettünk el.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcfrontja. Helyenkint alárendelt jelentőségű harci események voltak.

Repülőharc az olaszokkal.

Olasz harctér. Budapest, december 4. (Hivatalos.) A Karszt szakaszon tovább tart az ágyútűz. Az aknavető harcok is újból megkezdődtek. Egy olasz repülőraj Tuptoulera, Grosrepenza és Sesanara határ nélkül dobott bombákat. Repülőink megtámadták az ellenséget és Mavhinje mellett egy Caproni gépet 4 bennlővel leszállásra kényszerítették. E légi harcokban Banfield sorhajóhadnagy és Brumovszky főhadnagy tüntették ki magukat.

Hófer.

Károly király a főhadiszálláson.

A sajtószállásról jelentik: Másodikán reggel hat óra 40 perckor a király udvari külön vonaton a főhadiszállásra érkezett. Az országos gyász miatt csak Frigyes főherceg, Conrad vezérkari főnök, Cramon porosz királyi vezérőrnagy, aki a király mellé van beosztva, fogadták. A városban a lakosság örömmel fogadta az uralkodót, aki Frigyes főherceg kastélyába hajtattott, ahol csendes misét hallgatott. Később fogadta a főparancsnokság tiszteinek bemutatkozását, majd Frigyes főherceget és Conrátot. Udvari ebéd után a király hadseregparancsnoki minőségben átvette a vezérkar főnökének első jelentését.

EMIR arcmosó

a legtökéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás

(mitesseres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehetetlen finomságú harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszerésztárában Szent László-tér. Városháza mellett. Csanda Endre „Rákóczi” gyógytárában, Csillag gyógyszerész Szacsvay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Nagyvárad milliós hadikölcsön jegyzése.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Tegnap délután tartott rendkívüli közgyűlésén határozott Nagyvárad városi törvényhatósági bizottsága a Hadikölcsön jegyzése tárgyában.

A közgyűlésen dr. Cziffra Kálmán főispán elnökölt és a bizottsági tagok kisebb számmal voltak jelen.

A tanács javaslatát dr. Doszpoly Dező fogalmazó terjesztette elő. E szerint Nagyvárad város 1 millió 6 százalékos hadikölcsönt jegyez és pedig lombard kölcsönrel, amelyből a Nagyvárad Takarékpénztárnál és az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Banknál és Központi Takarékpénztárnál egyenként 250 000—250 000 koronát, a Gazd és Iparbanknál, a Leszámitoló és Jelzálogbanknál, az Agrár Takarékpénztárnál, a Nagyvárad Hitelbanknál és az Általános Takarékpénztárnál 100 000—100 000 koronát jegyeznek; — ezenkívül jegyez a város a különféle alapokból 296 000 koronát, 5 és fél százalékos kötvényekre. A kölcsön után 5 százalékos kamatot, vagy a mindenkori bankrátán felül 1 és fél százalékos fizet a város.

Dr. Hoványi Gyula a városra előnyösebbnek tartandó, ha a 6 százalékos jegyzés helyett is 5 és fél százalékos kötvényeket jegyezne a város, mert a kifizetésnél 105 koronát fizet vissza az állam, ami által tekintélyes összeget nyerne a város. Részletes számításokkal bizonyítja ezt. Indítványozza az 5 és fél százalékos jegyzést az egész összegre.

Siket Traján azt kifogásolja, hogy a pénzintézeteknél nem egyforma összeget jegyez a város.

Juricskay Barna a 6 százalékos jegyzés előnyét igyekszik kimutatni, mert ezzel jobban biztosítható az, hogy a város megterhelése nélkül belemehet a milliós jegyzésbe.

Dr. Hoványi Gyula a Juricskay által elődottakból megerősítve látja, hogy az 5 és fél százalékos jegyzés kedvezőbb, mint a 6 százalékos. Az 5 és fél százalékos jegyzésnél 95 50 K ért. szerezhető be a kötvény, amelyért a kisorsolásnál 105 K-t kap a város. A számítások azt mutatják, hogy ez 6.04 százalékos kamatnak felel meg, tehát előnyösebb a 6 százaléknál. Biztosra veszi, hogy így is fenntartják a pénzintézetek ajánlataikat.

Schwarz Izidor azt kérdi, hogy a fizetendő 5 százalékos kamat a maximum vagy a minimum?

Juricskay Barna felvilágosítása után Szűcs Géza főszámvevő is felvilágosításokkal szolgált. Ő javasolta a 6 százalékos jegyzést. Az évi kamat kedvezőbb s nyervele a város, amelynek nem az érdeke, különösen most, hogy tőkebefektetést eszközöljön, hanem, hogy könnyítsen a helyzetén.

Hegedűs Nándor tévedésnek mondja a tanács felfogását. A lombardnál a törvény intézkedik. A tanács két utat követ, ha vagylagosan az 5 százalékos kamatot, vagy a bankrátát veszi alapul. Ez nem helyes, mert a háború után a bankrátát emelkedik indítványozza, hogy mindenkorra az 5 százalékos kamatot mondják ki.

Dr. Medvigy Gábor a tanács javaslatához képest a 6 százalékos jegyzést fogadja

el, dr. Hoványi Gyula indítványával szemben. Dr. Hoványi Gyula újból kifejti álláspontjának helyességét.

A rendkívüli közgyűlés elhatározta, hogy az 1.000.000 koronát 6 százalékosra, a többit pedig 5 és fél százalékos kötvényekben jegyzi a felsorolt bankoknál a javasolt arányban. A bankok által visszatérítendő 50 fillérekből pedig 13400 koronával az Ipartestületi Hitelszövetkezethöz jegyez hadikölcsönt. A város által fizetendő kamatra nézve Hegedűs Nándor indítványát fogadták el és a kötvények aláírásával és a Hadikölcsön jegyzésével a polgármestert bízták meg.

Törvényhatósági tagok választása.

Ellenjelöltek nem voltak.

Vasárnap, a máskor szokásos küzdelem nélkül, csendben ment végbe úgy Várad-Olasziban, mint Várad-Ujvárosban a megüresedett egy-egy törvényhatósági bizottsági tag helyének a betöltése.

Tudvalevőleg az olasz kerületben a lemondott dr. Molnár Imre nyug. jogtanárt a polgárság egyhangú bizalmának és ragaszkodásának sikerült megnyerni, hogy a jelöltséget fogadja el és továbbra is önzetlen, buzgó és kiváló tagja legyen a város törvényhatóságának, amelyben eddigi hosszú munkásságával elévülhetetlen érdemeket szerzett.

Az újvárosi kerületben a polgárság egyhangú bizalma a város egyik érdemes iparos polgárát: Zboray Gyulát jelölte.

Az olasz kerületben a szavazás a kir. pénzügyi palota nagytermében folyt le.

KIRÁLYNŐM, MEGHALOK ÉRTED!

— Színmű 3 felvonásban. Írta Villányi Andor. —

A vasárnapi bemutatón egy kezdő színműri művet mutatták be, kezdő színházlátogató közönség előtt.

A szerző modern romantikába öltöztetett, házasságtöréssel elegyes drámát írt. Katonaszabadtási téma, tehát a darab orosz országban játszódik. Színhely: Moszkva, öreg orvos, fiatal feleség. Az orvos, hogy feleségének kedvében járjon, ellátja őt mindennel, ami szép és drága. Ehhez azonban pénz kell, a pénzt pedig úgy szerzi meg, hogy sorozás alá kerülő egyéneket beteggá tesz a sorozás idejére. A panamáknak neszét veszik Szent Pétervárt és a nyomozással Grumoff Iván hadbíró századost bízzák meg. Grumoff öt év előtti viszonyt folytatott az orvos feleségével a most Moszkvában annál inkább felkeresi az orvosokat, mert az orvos neki nevelőapja. Az asszony eleinte hidegen fogadja Grumoffot, de aztán kitér az öt év óta elfojtott láng és a láng perzsel is. A százados kijelenti, hogy az asszonyt megszőkteti és feleségül veszi. Közben a nyomozást is erőlyesen folytatja és éppen akkor derül ki az orvos tettsége, mikor az asszony már beleegyezett a szőksébe. Az orvost kelepoébe csalták s ő

lépre ment. Kétségbeesve rohan haza, feleségével együtt menekülni akar. Az asszony eleinte undorral fordul el bűnös férjétől, de aztán megrázza lélekben az, hogy a baj látára az inas felmond és szökik. Önérzete fellázad ellene, hogy egy cselédnél ne legyen különb. Marad. Ekkor jön Grumoff Iván, hogy az orvost letartóztassa. Az asszony hiába esdekel. Annyit elárul Grumoff, hogy a titokról még csak ő tud, kétségbeesésében lelővi tehát az asszonyt a századost.

Most jön a tagló: a házban van egy szegény zsidó tanár. Rájongója az asszony szép-égének. Az asszony odakinálja magát a zsidó tanárnak, mire ez nagylelkűen kijelenti: Királynőm, meghalok érted — vállalja a gyilkosságot és a függöny lefordul.

Alapjában nem érdektelen cselekmény, de szerkesztélességre végig érzik rajta a Rombach utca illata és azonfelül sok helyen kéri a kezdő tapogatózása. A budapesti hadsereg szállító színházlátogatók kegyeit hajhássza az egész beállítás. Mindenki gazember és hitvány, a ki keresztény, csak a zsidó a finom lélek, a Jókai regénybe illő lovag. A katonaszabadtó orvos keresztény, a csábító kapitány keresztény, keresztény a család értelmi szerzője: — ne tessék nevetni — még az élelmezési kapitány is, az inas megszőkik a bajtan lévő urától —

persze, keresztény, az asszony egy modern hisztérika — de hogy is lenne más, mint keresztény! De a tanár, a ki 75 rubelből anyját és testvérét is tartja, a ki az irodalomért lelkesedik, a ki plátói szerelemre gyullad, a ki önfeláldozásra képes, a ki minden számitástól, minden önzéstől, minden tisztátalanságtól ment, a kinek az anyagiak iránt semmi érdeke sincs — no hát ez ugyan mi is lehetne más, mint zsidó? Még szép dolog, hogy a szerző a cselekményt ellenséges államban, Oroszországban játszattja. Egyelőre ennyi kegyességtől is meg lehetünk hatva.

Annyi bizonyos, hogy a magyar színpad megint „gazdagabb” lett egy darabbal, a mely a zsidót idealizálja és pedig a keresztény rovására. Ennek az újabb irodalomban valósággal felháborító járvánnyá vált „bródzizmusnak” legfőbb ideje volna véget vetni. A magyar színpad nem arra való, hogy onnan a keresztényekre állandóan sarat hajigáljanak. Mit szólóának a Rombach utcában a Bródi Sándorok, ha a háború után valamelyik — természetesen orosz — kórházi szállítás peranyagát színpadra vinnék? Pedig ez valóság lesz, nem az író kis újjából szoptott illúzió!

A darab megírása erősen rávall a kezdőre. Az első felvonásban van egy fölősegesen terjedő monológ. A második és a harmadik felvonás vége hatásosnak van

MAYER ÖDÖN és Tsa.

villamos- és gázerőre berendezett ékszer ipartelepe
Nagyvárad, Színház-utca 4. szám alatt.

Elfogad egyházi fölszerelések tűz és galván aranyozását és ezüstözését. Készít drágaköves ékszereket, elfogad átalakításokat és javításokat.

!! Aranyat legmagasabb napi árban veszünk !!

Dr. Hoványi Gyula elnök reggel 9 óra kor nyitotta meg a választást.

Jegyző volt: dr. Doszpoly Dező v. fo galmazó, leíró Súlyom Gyula tb. irodaigaz gató, személyazonossági tanuk Magyary Jenő és Pogácsás György számtisztek; bizalmiférfiak a munkapárt részéről Németh István kir. tanácsos és dr. Medvigy Gábor, a függetlenségi párt részéről Hann Lajos és Standary György; a rendőrség részéről Zilahy Antal r. felügyelő.

A szavazás lassan indult s egész nap eszedesen folyt. Az első szavazatot Gerő Ármán főkapitány adta le.

Délig 78 szavazatot adtak le.

Délután 4 órakor dr. Hoványi Gyula elnök szavazott le s bezárta a szavazást.

Beadatott 129 szavazatot, ebből kapott dr. Molnár Imre 120 szavazatot, Szűts József 7 szavazatot s 1 szavazó lap üres volt. Így dr. Molnár Imre 120 szavazattal megválasztott.

A megválasztottat és az elnököt élénken megéljenzették.

Az újvárosi kerületben még zajtanabb volt a választás a tüzoltó laktanyában.

A választást dr. Mihály Lajos elnök vezette. A jegyzői tisztelet Pásztor Bertalan I. aljegyző látta el. Leíró Batz Ede irodatiszt, személyazonossági tanuk Szarka Ignác és Magyary Ferenc számtisztek; bizalmi férfiak Cser János, Kerekes Elek, Diósi Ferenc és Pásztor Ede voltak; a rendőrség képviselőjében Kemény L. Igánc volt jelen.

Az első szavazatot Diósi Ferenc adta le. Délig 42 szavazatot ment az urnába. 4 órakor Pásztor Bertalan jegyző szavazott le.

Beadtak 52 szavazatot, s ebből Zboray Gyula 51-et kapott, dr. Altmann Jakab pedig 1 szavazatot s így Zboray Gyula választott meg.

Az eredmény kihirdetése után Kerekes Elek köszönetet mondott az elnöknek a választás vezetéséért.

Mindkét kerületben megválasztott bi-

szárv, de ellapul, tulságosan halmozza Villányi egyik — a keresztény — oldalon a szeméttel, a másikon a gyémántot. Már a tendencia érdekében is ezt ügyesebben csinálta volna mondjuk Bródi Sándor. A jellemfestés általában sok kívánnivalót hagy hátra. A második felvonás magja a színpad mögött játszódik ugyan le, de azért tisztességes színpadon nem, legfeljebb kültelki kabarékban felhasználható piszok. No persze, Budapest néma körében ez ma a romantika. Ez kell az újmagyarnak. Kár, hogy Villányi, a kinek van tehetsége, ilyen trükkökkel dolgozik.

A nagyváradi előadásban Sik Rózsa orvos a legjobb alakításoknak. Szerepeinek jellemzésbeli fogyatékaik igyekezett megérthetővé, megmagyarázhatóvá tenni. Kassics Eszter több helyen, így az I. felvonásban és a III. felvonás végén egészen jól eltalálta a megfelelő hangot, egészben látszott rajta komoly igyekezet. Tóth Elek a százados szerepét játszotta a töle megszokott intelligenciával, Igen jó volt Zsoldos Boriaszkyja, csak a siránkozó hanghordozásból volna elég kevesebb is. Felünni Ivánfi az inas kis, de pompásan kidolgozott szerepében.

Azt mondtuk, hogy kezdő szeászó darabját kezdő színházlátogatók nézték végig. Bizony a répi nagyváradi közönség helyét elfoglalták a háborus konjunkturák új jövővényei, a kik hoznak a színházba ragyogó briliánsokat, de igen kevés ragyogó intelligenciát. Nem csoda, ha a leghatásosabb jeleneteket a közönség egy része nem értette meg és egyszerűen mulatott rajtuk. Pedig nem ezek az egyes itt ott egészen jól megírt jelenetek a mulatságosak. A darab tendenciája, az a humoros, vagy még inkább felháztóan bosszantó.

zottsági tag megválasztása arra az időre szól, míg az 1916. év végén lejárt, de a háboru utánig törvényesen meghosszabbított mandátumok választás alá kerülnek.

A Kath. Népszövetség második háborus délutánja.

Előkelő, nagyközönség előtt tartotta meg vasárnap délután a Kath. Népszövetség második háborus délutánját. A Kath. Kör hatalmas Szent László termét egészen megtöltötte a közönség, mely lelkesülten, nagy érdeklődéssel hallgatta meg a remek program minden számát s többször tapsviharban tört ki. A tegnapi ünnepegyik volt a legnívósabbnak.

A hatalmas közönség között ott voltak: Grócz Béla apostoli főjegyző, nagyprépost, dr. Vucskics Gyula, Bálint Ede Gressinczy Antal kanonokok, Szűcs Géza, Keszte István, Szalay János, Schriffert Béla, Melau István, dr. Künger Aladár, Örmösy Sándor, Pezderka Sándor, Vitkó Vilmos, Sürger Bertalan, Sas Ede, Hegedüs Nándor, dr. Papp Károly, Vidosits Gyula, Tuka János, Deák János, a Kath. Növendék Egyesület holgyei, a Kath. Népszövetségi tagok ezrei.

A kitűnő műsort Fischer Margit, az er. m. kir. Zeneakadémia kiváló tehetségű növendéke nyitotta meg Liszt Trois Paraphrasas című szerzeményével. A zongorakirály e népszerű, de nehéz opusát pompás előadásban és precíz színezéssel hallottuk Fischer Ervin hugától, akinek acélos, férfias billentése teljesen a csugnyális bátyja játékára emlékeztet. Zajos tapsok honorálták a kitűnő játékot.

Ezután lépett az előadóasztal elé a velencei hívek kedvelt lekipásztora, Halász Gyula szentiszéki ünnök, akinek magvas gondolatait, szép organumát mindig élvezzi a katolikus közönség. A gyönyörű beszédet, melyet lapunk vezető helyén teljes terjedelmében közlünk, lelkesen megtapsolták.

A harmadik szám ismét zeneszám volt. Resch Mihály székesegyházi karnagy és képezdei zenetudár egy tehetséges és fejlődő növendékét, Schmelzer Béla III. éves tanítójelöltet mutatta be, aki tanárának pompás zongorakísérete mellett nagy hatással előadta Spilka „Rupütj feeském” c. ismert magyar ábrándját. A zajos tapsokra ráadásul előadták Dedla „Szereniz” c. dalformában komponált bájos apróságát, melynek könnyű akkordjai nem tévesztették el a hatást. Ugy a tehetséges tanítványt tisztia intonációjáért és sikerült figyelemmel kísérték, mint a kitűnő mestert művészi zongorajátékáért lelkesen megtapsolták.

Ezután Bihari Ákos a kitűnő drámai színművész lépett a dobogóra, a kit nemcsak művészetéért a katolikus közönség nagy színtérén kedvel. Két költeményt adott elő; hirtelen nem tudjuk, melyik volt szövege, de mindkettővel magyar szívünkbe m rült és mindkettőben ragyogtatta ismert előadás és színész művészetét, melyre csak egy óriási tapsvihar lehetett a felelet. A viharos tapsból kijutott az egyik költemény szerzőjének, dr. Künger Aladárnak is, a kinek egyik legszebb és legsikerültebb költeménye a „Bem apó diákja.”

A műsornak hatalmas befejezése volt

Mozart d moll zongorakonzertje, melyet Fischerné Szalay Stefánia zenetudárnő, zenei életünk e kiváló tagja és Fischer Margit zeneakadémiai növendék adott elő nemes és előkelő művészettel. A salzburgi mester e bájos remekművét a két művésznő tökéletes előadásban mutatta be. Ugy Fischerné Szalay Stefánia minden rafinált hatást kerülő, de öntudatos és átértzett játékka, mint Fischer Margit bámulatos technikaija, melylyel a mű nehézségét legyőzte, nagy hatást keltett, úgy hogy a zúgó tapsok után a jelenvolt szakértők melegen gratuláltak a két előadónak.

A sikerült délután szép összeget jutott a Kath. anya és csecsemővédelem javára.

Felülfizettek: Grócz Béla 40, Siegler Konrad altábornagy 20 K, Szirmay L. Árpád 20 K, dr. Karácsonyi János, Gressinczy Antal, dr. Vucskics Gyula, Sürger Bertalan, Haltenberger Vilmos 10—10 K, Pallay Lajosné 6 K.

A vármegye részvétfelirata.

Biharvármegye törvényhatósága a legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy hódoló feliratban fogja kifejezni részvétét I. Ferenc József királyunk elhunytá felett. A hódoló részvétfeliratot tegnap küldték el a kabinetiroda útján Károly királyhoz.

A felirat szövege a következő:

Császári és királyi Apostoli Felség!

Az a mérhetetlen veszteség, amely Urunk és Apostoli Királyunk, I. Ferenc József Öfelségének folyó évi november hó 21-én történt elhunytával az egész monarchia mindegyik fiát érte, minket is a legfájdalmasabb gyászba borított s eme érzésünknek alulírott napon tartott gyászoló közgyűlésünkben méltó kifejezést adván, elhatároztuk, hogy hódolatteljes igaz részvétünknek a trón legfelső számolya — felséged — elé juttatjuk.

Felséges Urunk és Apostoli Királyunk!

E mérhetetlen veszteség és gyász milliókat érintett, de fájdalomunkban is önzettel mondhatjuk, hogy e milliók között is legjobban Magyarországot — minket magyarokat — és pedig azért, mert mi veszítettük el a megdicsőült királyunkban azt a bennünket megérő és ezertől bölcs uralkodót, aki a viszonyokat megértve a kiegyezést megteremtette s ezáltal meggyorsította a jogos igényeiben kielégített Magyarország fejlődésképesé tette, sőt azt a fejlődésnek legmagasabb fokára segítette, mátrészt Magyarországon a dinasztianak oly megingathatlan alapját helyezte el, amelyre egy a megdicsőült, mint a nyomdokán haladó utódjai mindenkor mint megvívhatlan erősségre támaszkodhatik tehát örök hálára kötelezte a magyar nemzetet.

Ennek a minden magyar szív legmélyében bagyókerezett hálának folyománya az, hogy Magyarország népe úgy könnyezte a megdicsőült király ravatalát és könnyezi sírját, mint egy — a nagy fájdalom érzésében összeforrt család.

E nagy fájdalomunkban is bales kell nyugodnunk a megváltozhatatlanba s a nagy fájdalomunkra nyihülést csak a hit és a mindent elenyészeltető és átváltó

idő adhat és ama biztos tudat, hogy nemes példája hatni és nagy szelleme felettünk tovább is örködni fog. Bár nagy királyunk egy boldogabb hazába szállott, itt fog ő élni közöttünk, mert emléket a magyar nemzet kegyelele meg fogja őrizni lelkében örökkön örökké, időtlen időkig.

Teljesen áthatva a gyász és fájdalom nagyságától, midőn kifejezésre jutottuk hódolattal szeretett nagy és jó királyunk I. Ferenc József elhunyt felett érzett fájdalmas részvétünket, alattvalói hódolattal kérjük Felségedet, hogy azt kegyesen fogadni méltóztassék.

A vármegye közönsége nevében:

Fráter Barnabás,
alispán.

Cziffra főispán akciója a hadikölcsönért.

Tegnap délelőtt értekezletet hívott egybe dr. Cziffra Kálmán főispán a városháza bizottsági termébe, melyen megjelentek a pénzügyvezetők vezetői, a lelkészek és a közéleti kiválóságai.

Az értekezletnek a főispán előterjesztette a propagandát, melyet a bizottság segítségével kitejtenni akar a hadikölcsön érdekében. Kelen Béla, Hargitai Tihamér, Kereszty Kornél, Juricskay Barna, Horváth Árpád adták elő indítványukat, majd Imrik S. Zoltán indítványozta, hogy a bizottság tagjai személyesen járjanak el ismerőseiknél a jegyzések érdekében. Popper Ákos a sajtó nagy tevékenységét emelte ki. Sas Ede, Gedeon Birtalan, Siket Traján, dr. Hoványi Gyula hozzászólása után a főispán kimondotta a határozatot, hogy a bizottság számon tartja azokat, kik háborus jövedelemhez jutottak a figyelemmel kíséri, hogy mennyit jegyeztek s náluk közvetlenül eljár. Az értekezlet megbizta a főispánt az ellenőrző bizottság megalakításával.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet az ötödik hadikölcsönért.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet a háboru alatt az eddigi négy hadikölcsön érdekében állandóan a legnagyobb agitációt fejtette ki, s az eddigi jelek szerint a mostani ötödik hadikölcsön sikere érdekében is nagyszerű eredménnyel működik. Az eddigi jegyzéseknél szép eredményre tekint vissza, azonban amint előrelátható, az új hadikölcsönjegyzések még felül fogják haladni az előbbieket.

A hadikölcsön a Népszövetség Hitelszövetkezete útján legkedvezőbben lehet jegyezni. Az ötödik ötvársulatra belépő tagok a jegyzett hadikölcsönösszeget heti részletekben törleszthetik. A Hitelszövetkezetben mindennap lehet hadikölcsönre jegyezni. A jegyzések sorát Grócz Béla nagyprepost nyitotta meg 10,000 koronával.

Jegyezzünk hadikölcsönre az árva pénzén!

Nagyvárad város árvaszéke felhívja azoknak a törvényes képviselőknél (anya, gyám) figyelmét, akiknek gyermeke, gyámoltja, illetőleg gondnokoltja javára a gyámpénzárban készpénz kezeltek, hogy az ötödik hadikölcsönre való jegyzés céljából a városi árvaszéknél (Városháza II. e. 35. sz. ajtó) jelent-

kezhetnek, ahol a szükséges felvilágosításokat megkapják.

Különcsen felhívja az árvaszék a törvényes képviselők figyelmét arra, hogy a hadikölcsön jegyzése nemcsak elsőrendű hazafias kötelességet képez, hanem — tekintettel a kölcsönkötvények előnyös kamatozására — a gyámoltak és gondnokoltak javára hasznos tőkebefektetést is jelent.

Nagyvárad város árvaszékének 1916. december 2-án tartott tanácsüléséből.

Dr. Istvánffy István,
Nagyvárad város
árvaszékének elnöke.

A prem. főgimnázium Mária-Kongregációjának jubileuma.

Dr. Takács Menyhért, jászóvári prépost ünnepi beszéde.

A főgimnázium Mária Kongregáció ünnepe iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. A vezetőség lelkes hangú átiratban hívta meg a helybeli kongregációkat a közös áldozásra s az ünnepélyre.

Az ünnepélynek nagy jelentőséget kölcsönöz, hogy dr. Takács Menyhért a prem. rend országos nevű főpapja fogja tartani az ünnepi beszédet.

A december 8-i ünnepély mindig válassztékos volt egy a másorral, mint közönségével. Az ifjúsági kongregáció ezt a napot a keresztény nevelés ünnepévé avatta; annál nagyobb lesz az értéke most, amikor dr. Takács Menyhért prelatus tartja a beszédet, aki sürgönyében és levelében jelentette ki, hogy az ifjúság és a keresztény társadalom ezen ünnepén a legnagyobb örömmel vesz részt. Dr. Takács Menyhért nemcsak az ifjúság kiváló barátja, aki páratlan tapasztalatot szerzett az éveken tartó tevékenységében úgy tanár, mint kassai igazgató korában, a közéletnek nemcsak páratlan tevékenységű alakja különösen Abauj-Torna megyében és a közoktatásügyi tanácsban, hanem kiváló pedagógus, aki eről és az ifjúság iránt való szeretetéről mélyen járó és csillogó stílusú beszédében nem egyszer adott kifejezést.

Nagyváradon most jelenik meg a teljes nyilvánosság előtt először; szűkebb körben, az ifjúság és hozzátartozói már hallották s mindenkit elragadott egy szónoki temperamentuma, mint gondolata, amiben mindenekfelett érvényesül az őszinte meggyőződés ereje. Értékes tehát az érdeklődés a közönség részéről; a rendezőség pedig mindent megtesz, hogy az ünnepély kerete is méltó legyen és zavartalanul folyhassék le.

A templomban a hölgyek számára a szószerk és a szoboroldali padsorokat, az uraknak pedig a szószerk oldalán levő hátsó padsorokat tartja fenn. A rendezőség nagyon kéri a közönséget, hogy ezt szem előtt tartsa, valamint azt, hogy az áldozás illy sorrendben történik: hölgyek, urak s az ifjúság; mert kis templomban a rend fenntartása csak így válik lehetségessé. Az ünnepélyre pedig számozott jegyek kaphatók a Katolikus Kőr háznagyánál s itt lehet előre helyet biztosítani.

Rekviráltak a főszámvevőnél.

Vasárnap érkezett meg a városhoz a K. H. rendelete, amely szigorú rekvirálást rendel el személyválogatás nélkül.

Szűcs Géza főszámvevő, aki hűségesen bevallotta 6 liter babját, két mázsa krumpliját, két kiló cukrát, megdöbent s hirre. Ő ugyan bejelentette lelkiismeretesen a „készlet“-ét, de rekvirálásra nem gondolt. Nehézzen, mint aki járatlan a protekció és anyagszerzés labirintusaiban, jutott hozzá készletéhez s most, ime, elviszik.

Szomoruan ment le a pincébe, hogy megegyeszer megadja az ő drága krumpliját, amely kenyérpótló, főzelék, sültve kitűnő.

Körülnézett s nem lelő krumpliját. Nézett ide, nézett oda, minden lehetett a pincében, csak egy nem volt: krumpli. Hívta burgonyának, hívta drágának, sehol semmi.

Mosolyogva nézett szét s aztán felballagott a lépcsőn. Odafönn így jelentette be az esetet.

— Tudjátok, hogy nálunk az éjjel rekviráltak? Mindjárt el is vitték, amit találtak.

A margittai kerület küldöttsége képviselőjénél.

Diszpolgári oklevelet adtak át Madarassy államtitkárnak.

Budapest, december 4. (Saját tudósítókól). Vasárnap délelőtt 12 órakor tisztelt a margittai tizenégy tagú küldöttség a pénzügyminisztériumban Madarassy Gábor államtitkárnál, a margittai kerület képviselőjénél, hogy átadja a diszpolgári oklevelet, melyet választókerülete az államtitkár részére kiállított.

Az oklevelet a küldöttség vezetője, Horváth Lajos főjegyző beszéd kíséretében adta át, kiemelve azt a ragaszkodást, amellyel a polgárok képviselőjüket körülvesszik, aki kerülete érdekében önzetlenül és fáradhatatlanul buzgólkodik és akinek különösen a közkórház létesítése körül nagy érdemei vannak.

Madarassy meghatva köszönte meg az iránta megnyilvánuló bizalmat. Ne várjanak tőle — ugymond — valami ékes dikciót, mert a szónak nem mestere, ami esékély erejétől függ, azt iparkodik tetteivel megvalósítani. Közöni a megtisztaltatást, a diszpolgári oklevelet, mint a legszebb nemzeti oklevelet fogja megőrizni.

A küldöttség zajosan megéljenezte képviselőjét, aki aztán a küldöttség tagjait ebéden vendégül látta.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Függyöny, kézimunka, ke-lengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kelmefestő, vagy tisztító és gőzmosógyműveletében
Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

Károly király hadseregfőparancsnoksága.

Sajtóhadiszállásról jelentik: A hadsereg főparancsnokságának legfelsőbb Hadur részéről történt átvételre szükségszerű következménye annak, hogy a világháboruban a nép áll fegyverben, így tehát az uralkodó természetesen maga áll hadserege élére.

Az ettől eltérő eddigi állapotot az elhunyt uralkodó magas életkora tette indokoltá és az csak 1908-ban statuált, amikor Ferenc József császár és király és jóvendőbeli hadsereg főparancsnoki funkcióit Ferenc Ferdinánd főhercegre ruházta.

Az ifjú uralkodó, aki már egész hadereje élén áll, sokoldalú és sikeres hadvezéri tevékenységre tekintett már vissza ebben a háborúban, ő vezette az Olaszország elleni fényes májusi offenzíva alkalmával Dél-Itáliában az áttörő csoportot, később Kelet-Galiciában azon csapatok főparancsnok ságát vette át, amelyeknek az oroszok nyári offenzívája alkalmával a főtámadást kellett

felfogni és azt az akkor trónörökös főherceg parancsnoksága alatt feltartóztatni.

Legutóbb főparancsnoka volt azon szövetséges haderőknek, amelyek a hadakozást Románia területére vitték át.

Általános megelégedéssel fogadja a monarchia Frigyes főherceg tábornagynak a főparancsnokságban Ó Felső helyettesévé történt kinevezését és hálásan méltányolja, hogy a főherceg 2 és fél éven át viselte hű vezérkari főnökének Hötzenborfi Conrad tábornagynak tanácsaitól támogatva a főparancsnokságnak sokszor nyomászó terhét, valamint, hogy a főherceg nevéhez egész sor nagyszerű fegyvertény fűződik. A legfelső Hadsereg és hajóhadparancs egész Ausztria-Magyarországban örömet vált ki és azt a szilárd bizakodást kelti, hogy a király a cs. és kir. győzelmes hadseregek élén fog majd visszatérni.

HIREK

*** A király a hadsereg főparancsnoka.** A király hadsereg- és hajóhadparancsot bocsátott ki, melynek értelmében felségjogai gyakorlásában átveszi a hadsereg és hajóhad főparancsnokságát s helyettesül Frigyes főherceg tábornagyot rendeli.

*** Ujból rekvirálják a gabonát, a lisztet és a hüvelyeseket.** Báró Kürthy Lajos, a közlekedési hivatal elnöke körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz, amelyben a törvényhatóságokhoz, amelyben a törvényhatóság első tisztviselőjét új rekvirálásra utasítja. Ezuttal az összes gabonaneműket, örleményeket és hüvelyeseket fogják rekvirálni. Az első tisztviselőnek a rendelet megadja ama jogot, hogy bárhol személyesen megjelenjen és a rekviráló bizottsággal saját belátása szerint a fejenként szóló adagokat leszállítsa és a felesleget rekvirálja. A rekvirálást néhány napon belül megkezdik s még e hó folyamán végzik be.

*** Elismerő oklevél Németh István pénzügyigazgatónak.** A hivatalos lap közli, hogy a pénzügyminiszter Németh István m. kir. pénzügyigazgatót a hadikölcsönök sikere érdekében kifejtett tevékenységéért dicséret oklevéllel tüntette ki.

*** A Kath. Kőr vetítő előadása.** A nemzeti gyász miatt az elmúlt héten nem tartotta meg szokásos vetítő előadását a nagyváradai Katolikus Kőr. Ma, kedden este ismét megkezdte a Kőr általános kedveltségnek örvendő vetítő előadását. A mai előadást Géczy József theol. tanár tartja a Kaukázusról. Az előadás közben remek vetített képekben mutatja be a mai világháborúban annyiszor emlegetett területet. Az előadás este 5 órakor kezdődik.

*** Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Szüts Sándor 4. honvéd gy. e. bel. századot a hadiékítményes 3. osztályú vaskoronarenddel, Németh Albert 4. honvéd gy. e. bel. tart. főhadnagyot a 3. osztályú hadiírásméltóságos katonai érdemkereszttel és Menezel Károly 4. honvéd gy. e. bel. tartalékos főhadnagyot újlag a legfelső dícséret elismeréssel tüntette ki.

*** A Nővédő Egyesület házi ünnepélye.** A Kath. Nővédő Egyesületnek az Orsolya szüzek zárójában levő Leánykörében vasárnap délután kedves, meleg, családias jellegű bucaünnepély volt. A Leánykör legrégebb, egyik legbuzgóbb és legjobb tagját Krucsko Mariskát bucaztatta el, a ki szerdán fog férjhez menni. Ebből az alkalomból a K. N. E. értékes nászajándékot vett, amelyet az előjárónő szeretetteljes szavakkal adott át, majd a leánykörből egy leány a többiek nevében bucaztatta el igazán szeretettel kilépő társukat; a bucazást Krucsko Mariska könnyekig megragatva köszönt meg. Az ünnepségen az elnök és az összes patronesszek és mindkét Leánykör részt vett.

*** A katonák karácsonyára.** A színházban vasárnap este három csoport indult utnak, hogy a katonák karácsonyára perehelyekre gyűjtsön. A fáradhatatlan és kedves Polgár Mariska Barza Ferencel az összes kávéházakat járta be, s megadótatott mindenkit, felmentek a kasszákba, kértek, esengtek, terrorizáltak s ki tudott volna ellentállni Polgár Mariskának, mikor az ő zamatos hangján kért. Gyűjtöttek vagy 500 koronát. A második csoportot Habár Szerafin és Tarnay Béla képviseli, az utóan gyűjtöttek, az elegáns Tarnay esőgötte a perselyt s gyűjtöttek szépen H. Körösy Juci pedig a színházban hódította be a közönséget a darék csónak. A gyűjtéssel megelégedhettek a gyűjtők.

*** Magán- és érettségi vizsgálatok a premontrei főgimnáziumban.** A főgimn. igazgatósága tudatja az érdekeltekkel, hogy a VIII. o. ról a magánvizsgálatok írásbeli része dec. 7-én, szóbeli 9-én lesz. Az érettségi írásbeli vizsgálatok dec. 11., 12., 13-án, a szóbeli pedig 15-én kezdődik. A magánvizsgálatok a Széles utcai állami elemi iskolában, az érettségi viz-

sgálatok pedig az Uri utcai főgimn. épület fizikai előadó termében folynak le. Mindkét vizsgálatra az Uri utcai igazgatói irodában minél előbb jelentkezzenek a jelöltek. A vizsgálatok pontosan 8 órakor kezdődnek. Az igazgatóság.

*** Előadás a háborús adókról.** A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara és a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének nagyváradai fiókja együttesen arra az elhatározásra jutottak, hogy a háborús adók ismertetése immár szélesebb körben kívánatos. Felkérték ez okból Mátyás Jenőt a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének kiváló és épen a háborús adóügyekben felettsébb járatos titkárát, hogy a háborús adókról Nagyváradon előadást tartson. Mátyás Jenő az előadás tartását szívesen vállalta és a f. évi dec. 9-én d. u. 6 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara disztermében előadását meg is tartja. E nagyjelentőségű előadásra az érdekeltek, különösen a gyárosok, kereskedők, iparosok, pénzügyintézeti tisztviselők, adóhivatali és pénzügyigazgatósági tisztviselők figyelmét ezzel irányítjuk, hogy az előadó hasonló működésű Dabrecsben köztetszéssel találkozott.

*** Megvételre keresek egy vagy két puhafa festett szekrényt.** Cím a kiadóhivatalban megtudható.

*** Megbízható ügyes asszonyok lapkihordóknak felvételnek.** Jelentkezni kell a kiadóhivatalban.

Eladó egy finom, sötétbarna, marmotaszőrméből készült muff, Szaniszló utca 29.

*** Megfagyott szőlőtől kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása a Harmatfej crème és hozzávaló szappan.** Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi utca 7/B. Telefon 13-02.

*** Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatása szer a Farkas féle hurut szeletke.** Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-utca 7/B. Tejkonzerv is kapható.

*** Poloskeirtő MOKIN** biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kiadóhivatalban Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-utca 7/B.

SZÍNHÁZ

Hetiműsori

Kedd: Királynőm . . . meghalok érte.
Szerda: Királynőm . . . meghalok érte.
Csütörtök: Királynőm . . . meghalok érte.
Péntek: Zsába (E. Kovács Mariska fel-féptével.)

E. Kovács Mariska a Zsában. Valamely előkelő nivóju intim színház megkülönböztetett könyvtárát telitlenek meg már azok a szerepek, amelyeket E. Kovács Mariska, a kiemelkedő drámai művész már a nagyváradai közönség előtt mindig a legmelegebb sikerrel játszott el. Hogy most mégis kifejezetten, hangsúlyozottabban adjuk hírül E. Kovács Mariskának a Zsában való fellépését, annak az a magyarázata, hogy ebben a kacagtató ötlettel teli bohózatban legkitűnőbb szerepeket egyikében érvényesül a kiváló művésznő differált tudásá. A Zsába E. Kovács Mariskával a főszerepben és új betanulással pénteken este kerül színre.

URANIA
mozgó-
színház

Kedden
A zsarnok
dráma 3 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppon 3 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Kedden
Amsterdami hegedős
hollandi mese 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppon 3 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Kedden
Vér és arany
dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünneppon 3 órákor és
hétköznapokon 5-kor.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Széna, szalma, zab és tea.

Kárász József
megvesztegetési bűnügye.

Kárász József, a Szegedi Gazdasági Bank igazgatója állott tegnap a gyorított eljárás szabályai szerint ítélező II. tanács előtt. Elnök: Ember Géza tanácselnök, ügyész: Farkas István.

A vádlottat a szegedi fegyházból kísérték Nagyváradra, ott két évi fegyházbüntetést kapott hasonló eseteikért. Most megvesztegetés büntetése miatt került a törvényszék elé, mert Menkesch Lipót és Ujhelyi Ármán élelmezési főtisztokat a vád szerint megvesztegette, mikor a hadseregnek szénát, szalmát, zabot szállított, közben teát is a dobozok súlyát (12 kilogrammot) beszámította a tea súlyába. Kárász József nationáléjának megállapítása után elnök zárt tárgyalást rendelt el.

Kárász Józsefnek vádlott társa Forgács Lajos könyvelő. Védők: Perczel Adolf dr és Medvigy Gábor dr. Szakértők: Walzer Lénárd főhadnagy és Szemes Ferenc igazgató.

Ma folytatják a tárgyalást.

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, gyermek kötött ruházatott, valamint az összes kötöttáru cikkek, legelőnyösebb árakban beszerezhetők, az általánosan elismert szolid és jó áruból hirneves

Hungária Harisnyaáruház
a Sas Passage főbejáratánál.

Kéretik cégünket összenemtéveszteni

Karácsonyi vásár

Heti árjegyzék:

China ezüst kenyér kosár . . .	4 K
China ezüst cukor tartó . . .	4 K
China ezüst vaj tartó . . .	4 K
China ezüst cukor kosár . . .	4 K
China ezüst dohányzó készlet . . .	4 K
Vizes készlet 6 személyre . . .	4 K
Boros készlet 6 személyre . . .	4 K
Likőrös készlet 6 személyre . . .	4 K
Sörös készlet 6 személyre . . .	4 K
Tészta készlet 6 személyre . . .	4 K
Befőltés készlet 6 személyre . . .	4 K
Teás készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Mocca készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Mosdó készlet fayence . . .	10 K
Fűszer készlet állványval . . .	10 K
Cigaretta ezüst készlet . . .	10 K
Ebédő készlet aranyozással 6 személyre . . .	24 K

Evőeszközök, kávéházi felszerelések, vendéglői felszerelések
Répkerepezés, ablak üvegezés
gyorsan, előnyös árban készül.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés

Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

Jó polgári házi koszt

kapható jutányos áron, úgy kihordásra, mint bentkosztosra. Telek-utca 62-ik szám alatt

Burik Józsefnél.

Magyarcsékei járás főszolgabírája.
2930 - 1916. sz.

Pályázati hirdetmény.

Biharvámegye magyarcsékei járáshoz tartozó magyarcsékei közigazgatóságban Magyarcséke községben üresedésbe jött II-od jegyzői állására pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi december hó 17. napjáig nyujtsák be, annál is inkább, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

Az állás javadatmazása 2000 korona fizetés, 600 kor. lakbér s a községi szervezési szabályrendeletben megállapított s ügyköréhez tartozó magán munkálati díjak.

A választást folyó évi december hó 18. napján d. e. 10 órákor fogom megtartani Magyarcséke község házában.

Magyarcséke, 1916. nov. 26.

Ertsey Zsigmond
főszolgabíró.

Magyarcsékei járás főszolgabírája.
Ad. 2233 - 1916. sz.

Pályázati hirdetmény.

Biharvámegye magyarcsékei járáshoz tartozó magyarcsékei közigazgatóságnál lemondás folytán üresedésbe jött segédjegyzői állás betöltésére pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában, illetve az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előirt képesítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeiket hozzám folyó évi december hó 17. napjáig nyujtsák be, annál is inkább, mert a később beérkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

Az állás javadatalmazása 1400 kor. törzsfizetés, 338 kor. 80 fill. lakbér és a községi szervezési szb. rendeletben megállapított s ügykörébe utalt magán munkálati díjak.

A választást f. évi december hó 18-án d. e. 11 órákor fogom megtartani Magyarcséke község házában.

Magyarcséke, 1916. nov. 26.

Ertsey Zsigmond
főszolgabíró.

Nagyvárad város tanácsának katonai ügyoszt. 27643—1916. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 1916. évi november hó 20-án kelt 23500/1916. eln. 20/b. számú körrendeletével a folyó évi december hóban az összes loállítás járásokban az 1912. évi LXIX t. c. alapján **ló és jármű összeírás**, ennek megtörténte után pedig 1917. évi március hó 1 től kezdődőleg a hivatkozott törvény 11. § a alapján **újabb ló osztályozás foganatosítását** rendelte el.

Ezen körrendelet folytán felhivatnak mindazok, akiknek birtokában Nagyvárad város területén ló vagy jármű van, hogy **folyó évi december hó 10 től december hó 20-ig** terjedő tíz napi határidőn belül lovakat, járműveiket, továbbá a máhásállat felsereléseket a városi tanács katonai ügyosztályánál (Városháza II. em. 33. számú szoba) jelentsek be.

A bejelentést a katonai ügyosztálynál ingyen kiszolgáltatandó bejelentőlapon írásban kell megtenni, írni nem tudók a bejelentést szóval is megtehetik.

A bejelentés kötelezettsége kiterjed:

1. a lovakra vonatkozólag minden lóra, tehát a nyilvántartó lappal már ellátott, de ezideig még be nem hívott lovakra is, továbbá öszvérekre, öszvérszamarákra és szamarákra.

2. a járműveket illetőleg a fogatos járművekre, a bivalyszekerekre, a kordélyokra (két kerékű kocsiakra) egy és két fogatú kutya kordélyokra, továbbá a szánkókra, keziszánókra (rúdliákra) és bivalyszánkókra.

Nem kell bejelenteni azokat a lovakat és járműveket:

a) melyek a király és a királyi ház tagjainak udvartartásához tartoznak.

b) amelyek a nemzetközi jog értelmében területenkivüliséget élvezők személyes használatára szolgálnak.

c) a fegyveres erőhöz tartozó egyéneknek annyi lovat és járművét, amennyit mozgósításkor tartani kötelesek.

d) a csendőrséghez tartozóknak szolgálataik teljesítésére szükséges lovakat.

e) az udvari és állami ménes intézeteknek, állami méneseknek, ménes és csikótelepeknek tenyésza és gazdasági lovakat és járműveit.

f) a kincstár tulajdonában levő lovakat és járműveket.

Az osztályozás alkalmával a lovak értékének megállapításánál a mai forgalmi (piaci) loárak fognak alapul vétetni és valamennyi alkalmasnak osztályozott ló értéke becslés útján fog megállapítani, szabványos árak tehát, miként a múlt évben, ezúttal sem fognak megállapítani.

A lovak, szamarak, járművek stb. bejelentésének megtörténte után egész az osztályozás napjéig teálló minden birtokváltást kötelesek úgy az eladók mint a vevők, illetőleg úgy az atadók mint az átvevők még az osztályozás előtt a városi tanács katonai ügyosztályánál (Városháza II. em. 33. számú szoba) bejelenteni.

Az osztályozáshoz csakis azokat a lovakat nem kell elővezetni, amelyek az osztályozás évében 4 éven alul maradtak, tehát azokat a lovakat, amelyek negyedik életévüket az 1917. évi december hó 31-ig elérik, a jelen hirdetményben közzétett időben be kell jelenteni és az 1917. évi március hóban megtartandó osztályozásra elő kell vezetni.

Az osztályozásra a már föntebb felsorolt kivételeken kívül az összes lovak, tehát az eddigi osztályozások alkalmával nyilvántartó lappal ellátott és eddig még be nem hívott lovak is bejelentendők és az osztályozásra elővezetendők.

A nyilvántartott lovak birtokosaitól a régi nyilvántartó lapok az osztályozás alkalmával be fognak vonatni és amennyiben ezek a lovak a legújabbban elrendelt osztályozás alkalmával ismét alkalmasoknak fog-

nak osztályoztatni, azok az új becslés adatait tartalmazó új nyilvántartó lappal lesznek ellátva.

Megjegyeztetik, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII t. c. 10. §-a alapján ideiglenes használatra a hadügyigazgatás által átvett, ugyszintén az 1914. évi L. t. c. 5. § a alapján közérdekű munkák teljesítésére kirendelt lovak és járművek is bejelentendők az osztályozáshoz ezen lovak is elővezetendők.

Aki a lovak és járművek bejelentése tekintetében fennálló törvényes rendelkezéseknek nem tesz eleget, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik.

Nagyvárad, 1916. december 2.

Eleméry Ferencz
katonai ügyi tanácsnok.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,
Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda
alatti szobákban.

Tűzőket a legelső dívat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész tűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótokban nagy választék. Tűzőket vásárlás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti szobák művészetinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11—53.

MEGHIVÓ

a „PARK“ nagyáruház

(Rákóczi-ut 5.)

folyó hó 4-én tartandó megnyitására.

Alulírott van szerencsém Nagyvárad nagyérdemű közönségét a „Park“ Nagyáruház megnyitására tiszteletteljesen meghívni. A „Park“ Nagyáruház cikkei a következők lesznek:

- I. Bőr-díszműáru és utazási cikkek
- II. Díszműáru és pipere cikkek
- III. Bel- és külföldi játékaruk
- IV. Sport cikkek
- V. Kötött- és szövöttáru.

Céлом Nagyvárad nagyérdemű közönségének általam vezetett cikkeiben a legjobbat a legjutányosabb árban nyújtani.

Kérve a közönség szives pártfogását

a „Park“ Nagyáruház tulajdonosa.

Nagy karácsonyi vásár!

a „HÓFEHÉRKE“ harisnyaáruházban

Szent László-tér, Sas-palota.

Előrehaladott idény miatt téli áruk mélyen leszállított árakban:

Női gyapjukabát	28.—, 30.— K
Lélekmelegítők	5.—, 6.—, 8.— 10.— "
Férfi sweater gyapju	13.—, 16.—, 24.— "
Prima gyapjuing és nadrág	10.—, 11.—, 13.— "
Téli férfiharisnya	1.60, 1.90, 2.30, 3.—, 4.— "
Női téli harisnya	1.96, 2.20, 2.60, 3.—, 4.— "
Téli női keztyű	—90, 1.—, 1.20, 1.96, 3.— "
Csavar lábszárvédő prima	5.—, 6.—, 7.— "

Nagy occasio zsebkendőkben alkalmas karácsonyi ajándék!

Női prima pamutzsebkendő tet.	6.—, 8.—, 10.— K
Női prima cernazsebk. tet.	11.—, 13.—, 16.—, 20.— "
Női himzett jóminőségű tet.	10.—, 12.—, 14.— "

Leszállított árak folyó hó 20-ig érvényesek!